

ВЁСКА СУСТРАКАЕ ЛЕТА

ГУТАРКА НАШАГА КАРЭСПАНДЭНТА З
НАЧАЛЬНІКАМ ГАЛОУНАГА УПРАУЛЕННЯ
ЗЕМЛЯРОБСТВА МІНІСТЭРСТВА СЕЛЬСКОЙ
ГАСПАДАРКІ БССР ЯФІМАМ ЗАЛЕСКІМ

Прыпазілася сёлетняя вясна. Май быў халодны. Потым раптам пацяплела, і лета пачалося харшымі пагодлівымі днямі. Сонца шчодро залівае сваімі промямі палеткі і лугі, нападуняе сілай цёмна-зялёную рунь, гоніць у рост густыя травы. А ў вёсках кіпіць цвіценне бэзу, завязваюцца яблыкі ў садах, у агародах на пухлянай глебе на тапырылася зялёная цыбуля, кусцяцца кволья лісточкі агуркоў, цягнуцца ўверх далікатныя галінкі духмянага кропу. Стаіць тая пара, калі сяўба закончана, сенакос яшчэ не наступіў, а сяляне ідуць гуртамі на палі даглядаць пасевы.

Чым жа для іх знамянальна сёлетняя вясна! Яфім Якаўлевіч так адказаў на гэта пытанне:

— Як вядома, тым, што яна — вясна ленинскага юбілейнага года. У гэты год хлебаробы абавязаліся павялічыць ураджай усіх культур на 15—20 працэнтаў. Намечана атрымаць з кожнага гектара па 19—20 цэнтнераў зерня, 140—150 — бульбы, па 5—6 цэнтнераў льновалакна, павялічыць ураджайнасць кармавых культур. Другая адметная рыса сёлетняй вясны тая, што ўступіў у дзеянне новы калгасны Статут. У калгасах ужо выбраны саветы брыгад, якія ўзяліся за вырашэнне гаспадарчых спраў. І, нарэшце, нельга не адзначыць тое, што вясна была праз меру халоднай і дажджлівай.

— Гэта не пашкодзіла азімым!

— Не. Азімыя ў добрым стане. Цэнтнераў па дваццаць з гектара дадуць. Да таго ж яны падкормлены лепш, чым летась, — на кожны гектар жыта ўнесена па 1,2, а на гектар азімай пшаніцы — па паўтара цэнтнера аміячнай салетры. На сарака працэнтах усёй плошчы падкормка зроблена з самалётаў сельскагаспадарчай авіяцыі. Наогул, азіма збажына павінна быць лепшай, чым у мінулым годзе.

— А як прайшла сяўба яравых!

— Трохі зацягнулася. З-за дрэннага надвор'я. Аднак хлебаробы працавалі інтэнсіўна, і ў выніку аптымальныя агратэхнічныя тэрміны не былі парушаны. Мне давялося пабываць, напрыклад, у калгасах «Ленінскі шлях» і «Ураджай» Іўеўскага раёна. Там і азімыя, і ўсходы яравых добрыя. Якасьць сяўбы проста выдатная. Угнаенняў багата. Пад бульбу ўнеслі па 50 тон арганічных і 5 цэнтнераў мінеральных угнаенняў на кожны гектар. За такі клопат зямля шчодро адплаціць калгаснікам.

— У іншых гаспадарках таксама добра ўгноілі глебу!

— Наконт гэтага можна прывесці некалькі лічбаў. Сёлета старанна папрацавалі беларускія хімікі і шахцёры, і таму выкарыстанне мінеральных угнаенняў павялічылася на 14 працэнтаў у параўнанні з мінулым годам. Гродзенскі азотна-тукавы завод перавыканаў план

першага квартала — значыць, гаспадаркі дадаткова атрымалі вялікую колькасць аміячнай вады і салетры. Сем з паловай тысяч тон суперфасфату звыш плана паступіла з Гомельскага суперфасфатнага завода. Салігорскія калійныя камбінаты павялічылі выпуск угнаенняў. Пад пасевы яравых зерневых і бульбы сёлета ў масавым маштабе прыменена аміячная вада, а грануліраваны суперфасфат — на плошчы ўдвая большай, чым летась. Усё гэта аберецца дадатковым ураджаем.

— Што яшчэ было зроблена, каб забяспечыць атрыманне запланаванага ўраджаю!

— Сяўба ярыны праведзена насеннем высокай кандыцыі наогул, а некаторыя культуры — новымі, больш урадлівымі гатункамі. Летась у рэспубліцы, напрыклад, ячменем «маскоўскі-121» было засеяна 15 тысяч гектараў, а сёлетняй вясной — 200 тысяч. Ячмень проста цудоўны. Каласы ў яго вялікія, цяжкія. З гектара ад трох да васьмі цэнтнераў прыбаўкі дае ў параўнанні з гатункам «вінер». У будучым годзе гэтым гатункам будзе засеяна 700 тысяч гектараў. Важна таксама і тое, што ў калгасах і саўгасах стала больш тэхнікі. Колькасць адных толькі трактараў узрасла да сямі тысяч.

— Так што беларуская вёска сустракае лета з цвёрдай надзеяй на добры ўраджай.

— Гэта, вядома, так. І хоць праўдзіва кажуць: што пасееш, тое і пажнеш, аднак жа патрэбна клпатліва дагледзець пасевы. Цяпер такі догляд і вядзецца. Сёлета ў нас ёсць магчымасць правесці праполку хімічнымі спосабам усіх пасеваў яравых зерневых, ільну, цукровых буракоў, кукурузы. Гербіцыдаў нарыхтавана ўдвая больш мінулага года. Для гэтага дастаткова маецца машын. Калі летась барацьба з пустазеллем хімічнымі сродкамі была праведзена на плошчы 425 тысяч гектараў, то зараз гэта плошча павялічваецца да мільёна. Пустазелле не страшна. Абы догляду за пасевамі спрыяла надвор'е.

— І, зразумела, многае будзе залежаць ад жніва.

— Само сабой зразумела. Таму падрыхтоўка да жніва ідзе поўным ходам. Рамантуюцца камбайны — а іх сёлета на дзве з паловай тысячы будзе больш, будуцца сушыльныя механізаваныя такі. У Віцебскай вобласці, напрыклад, кожная гаспадарка мае такі ток, а некаторыя нават па два. Калі часам задажджыцца, усё роўна зерне на элеватары і ў свірны пойдзе сухое...

Такім чынам, лета пачалося добра. Дзякуючы стараннай і руплівай працы беларускіх сялян, дзякуючы дапамозе дзяржавы калгасам і саўгасам, рэспубліка чакае высокага ўраджаю. А будзе больш хлеба і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў — памнэжыцца багацце народа.

ПЯЦЬ ГОД НАЗАД ВАЛЯ СКАЧОК ПА ПУЦЕЎЦЫ КАЛГАСА ІМЯ ЖДАНАВА
ПУХАВІЦКАГА РАЁНА ПАЕХАЛА ВУЧЫЦЦА У ГРОДЗЕНСКІ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫ
ІНСТЫТУТ. ЯНА ВЯРНУЛАСЯ У РОДНЫ КАЛГАС АГРАНОМАМ І ЗАРАЗ З РАДАСЦЮ
СОЧЫЦЬ, ЯК ДРУЖНА УЗНІМАЮЦЦА НА ПАЛЯХ МАЛАДЫЯ УСХОДЫ.

Фота В. АДАРЫЧА.

ТОЛЬКІ ВУЧЫСЯ

Як хутка бяжыць час! Здаецца, зусім нядаўна бачыў я Пятра Хінскага ля свідравальнага станка. Малады хлапец, які толькі змяніў гімнасцёрку салдата на рабочую спяцоўку, рыхтаваў дэталі для самазвалаў. Працаваў хутка, спрытна, і майстры цэха шасі Беларускага аўтазавода, куды паступіў Пётр, гаварылі аб ім толькі добрае.

— На гэтым месцы ён доўга стаяць не будзе, — давалі яны.

Так яно і здарылася. Да арміі Пётр скончыў сярэдняю школу. Перад ім на заводзе былі ўсе магчымыя вучыцца далей — у Жодзіна ёсць свой вячэрні тэхнікум. І ён паспяхова здаў уступныя экзамены ў гэты тэхнікум.

Будучыня Пятра залежала толькі ад яго ўласнага жадання і старанняў. Калі ён атрымаў дыплом, то ўжо быў старшым майстрам цэха.

А цяпер Пётр Хінскі — начальнік цэха, у якім вырабляюцца гідраўлічныя вузлы для магутных самазвалаў: надвескі, рулявыя перакульваючыя механізмы, масляныя помпы і г. д. Тут патрэбна асабліва высокая дакладнасць апрацоўкі дэталей, глыбокае веданне інжынернай справы. Начальніку цэха падпарадкаваны сотні людзей, пад яго кіраўніцтвам розныя службы — энергетыка, дыспетчара, тэхнічная частка...

— Спраўляецца? — пытаюся ў Пятра.

— Памаленьку, — усміхаецца ён. — Народ у нас падабраўся ў асноўным малады. Хто вучыцца ў школе, хто ў тэхнікуме, а хто ў інстытуце. З такімі хлопцамі горы варочаць можна.

Побач з цэхам гідраагрегатаў, якім кіруе Пётр Хінскі, — механазборачны. Тут начальнікам Дзмітрый Камедаў, таксама выпускнік тэхнікума.

Можна сказаць, што аўтазавод — гэта не толькі прадпрыемства, дзе вырабляюцца вядомыя ўсёму свету велікагрузныя самазвалы, але і кузня кадраў. БелАЗ сам сябе забяспечвае кадрамі ўзростаў вытворчасці розных ступеняў, інжынерамі, тэхнікамі, тэхнолагамі.

Ужо другі год пасля таго, як пачаў працаваць аўтазавод, тут быў створан вячэрні філіял Мінскага аўтамеханічнага тэхнікума. Гэта было ў 1959 годзе. У тэхнікум пайшлі вучыцца тыя, хто днём стаяў ля станкоў і канвеераў. За дзесяць год былі падрыхтаваны сотні высокакваліфікаваных спецыялістаў.

У ліку першых паступіў у тэхнікум Я. Літвінковіч. Цяпер ён начальнік тэрмічнага цэха. Намеснік яго Г. Курсевіч, былы тэрміст, закончыў тэхнікум разам з ім.

Некаторыя пайшлі вучыцца цэлымі сем'ямі. Напрыклад, муж і жонка Якаў і Ніна Баушавы. Зараз Якаў — намеснік начальніка цэха галоўнага канвеера, а яго жонка — інжынер-тэхнолаг у эксперыментальным цэхе.

На заводзе паклапаціліся аб тым, каб за першым эта-

пам вучобы ішоў другі — вучоба ў інстытуце. Для гэтага ў Жодзіна ў 1966 годзе быў адкрыт філіял Беларускага політэхнічнага інстытута. Сёння закончыцца будаўніцтва вялікага чагырохпавярховага корпуса інстытута, дзе будуць прасторныя, светлыя аўдыторыі, добра абсталяваныя лабараторыі.

Не забываюць тут і пра вучобу спецыялістаў самых масавых прафесій — станочнікаў. Тры гады назад адкрылі вучылішча металістаў. Яно рыхтуе токараў, фрэзероў, напайнікаў, зваршчыкаў, слесароў-рамонтнікаў.

Ёсць пры заводзе і вячэрняя сярэдняя школа рабочай моладзі.

— Адным словам, толькі вучыся, — гаворыць начальнік бюро тэхнічнага навучання кадраў Сяргей Горбань. — Згодна з законам кожнаму, хто вучыцца, прадастаўляюцца акадэмічныя вольныя, а таксама дадатковы вольны дзень у тыдзень. Больш таго, хто заканчвае тэхнікум ці інстытут з добрымі і выдатнымі адзнакамі, таго чакаюць падзякі, грашовыя прэміі.

Сяргей Арцёмавіч паказвае вялікія спісы рабочых, якія вучацца. Тут нешта адзначана алоўкам.

— Вось гэты прапусціў адзін раз заняткі, гэты — двойчы... Высвятляем, у чым справа, дапамагаем, наогул, робім усё, каб чалавек вучыўся.

Толькі вучыся — у тваіх руках твая будучыня. Сам дырэктар аўтазавода Іван Сідаровіч пачынаў вольна, з простага слесара. Сёння — рады вышэй, заўтра — інжынер, камандзір вытворчасці.

І. ПАНЧАНКА.

ТРИ СЫНЫ

Антон Крывецкі прывык да коней змалку. Разам з бацькам дзесяцігадовы хлапчук ездзіў на начлег. Там, каля вогнішча, што раскладвалі мужыкі на духмяным росным лузе, малы Антон з захапленнем слухаў расказы старэйшых. Аб конях гаварылі заўсёды з вялікай любоўю. І яна засталася з тых дзён у Антона на ўсё жыццё.

Калі арганізавалі калгас, у Крывецкага раслі ўжо тры сыны — Васіль, Іван і Пятро.

На сходзе прызначылі Антона Пільпавіча конюхам. Выраслі аднавяскоўцы, што лепшага чалавека на гэтую работу не знойдзеш. Ведалі: Крывецкі — чалавек гаспадарлівы. Шмат гадоў прайшло з таго часу, а Антон Пільпавіч нязменна працуе конюхам.

Сыны ж Крывецкага асядлалі сталёвыя коней — трактары ды машыны. Першым пайшоў па гэтай дарозе старэйшы, Васіль. Пасля арміі стаў працаваць у трактарнай брыгадзе.

Гледзячы на брата, падаўся ў Драгічынскае сельскае прафесіянальна-тэхнічнае вучылішча і Іван. Паспяхова закончыў яго і таксама стаў механізатарам. Мінулаў вясенню Івана праводзілі ў Савецкую Армію. А на яго трактар сеў самы меншы з Крывецкіх — Пятро.

Р. ПРАТАСЕВІЧ.

Драгічынскі раён.

Навуковыя супрацоўнікі аддзела пчаларства Беларускага навукова-даследчага інстытута пладаводства, гародніцтва і бульбы шукаюць шляхі павышэння прадукцыйнасці пчаліных сем'яў. НА ЗДЫМКУ: заатэхнік упраўлення сельскай гаспадаркі Мінскага райвыканкома А. ПІСОРЫК і навуковы супрацоўнік інстытута М. КОНАНАЎ на пасецы.

Фота Ул. ЛУПЕНКІ.

СУСЕДЗІ

Землі калгасаў імя Карла Маркса Касцюковіцкага раёна, што на Магілёўшчыне, і імя Чапаева Краснагорскага раёна Бранскай вобласці мяжуюць. Рускія і беларускія хлебаробы разам адзначаюць святы, вяселлі. А калі здарыцца бяда — спяшаюцца адзін аднаму на дапамогу.

Нядаўна ў калгасе імя Карла Маркса выйшаў са строю млын. А для жывёлы неабходна было тэрмінова змалоць муку. Што рабіць? «Паедзем да чапаеўцаў, не адмовяць», — сказалі кіраўнікі калгаса. І яны не памыліліся. Корм своечасова паступіў на жывёлагадоўчыя фермы.

Хлебаробы калгаса імя Карла Маркса таксама не застаюцца ў даўгу. Прыехалі аднойчы пасланцы з калгаса імя Чапаева і сказалі: «Выручайце, браткі, неабходны дзве аўтамашыны. Трэба адправіць жывёлу на мясакамбінат». Як адмовіць суседзям?

У вёсцы Відуйцы — цэнтры калгаса імя Карла Маркса — добры клуб. А чапаеўцы толькі яшчэ збіраюцца будаваць свой. Пакуль што беларусы сардэчна запрашаюць:

— Прыязджайце, суседзі, сёння ў нашым клубе канцэрт.

Г. ЗАХАРЭНКА.

ПАЕЗДКА ў БРАТНЮЮ ПОЛЬШЧУ

Нядаўна група журналістаў газет, радыё і тэлебачання Брэсцкай вобласці ажыццявіла паездку ў Польскую Народную Рэспубліку.

Брэсцкія журналісты былі цёпла сустрэты сваімі польскімі калегамі і на працягу трох дзён знаёміліся з выдатнымі мясцінамі Люблінскага ваяводства. У Любліне пабывалі ва ўніверсітэцкім гарадку, у новых кварталах. З цікавасцю пазнаёміліся гос-

ці са старажытнай архітэктурай Любліна, наведалі музей «Замак», дзе агледзелі выстаўку прыкладнага мастацтва Люблінскага ваяводства, сабраныя тут карціны польскіх майстроў.

Узаемную цікавасць мела прас-канферэнцыя, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі ваяводства камітэта ПАРП, работнікі народнай асветы, культуры, маладзёжных арганізацый, журналісты люблінскіх газет і радыё.

Брэсцкія журналісты зрабілі таксама паездку ў гарад Налэнчув і Казімеж Дольны, якія прыцягваюць турыстаў з усіх куткоў Польшчы і замежных краін. У Казімежы Дольным яны ўсклалі кветкі да помніка савецкім воінам, якія загінулі пры вызваленні Польшчы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Я. СЯЛЕНЯ.

МУЗЕЙ У ПОЛІ

Юныя натуралісты Бабіцкай сярэдняй школы Гомельскай вобласці стварылі на прышкольным участку своеасаблівы музей раслін, якія сустракаюцца на тэрыторыі СССР. Асабліва шырока прадстаўлена тут алтайская і далёкаўсходняя флора: растуць і пладаносяць усурыйская сліва, чорнаплодная рабіна, амурскі барбарыс, ёсць нават жэнішэнь.

Вучні ўстанавілі сувязі з многімі вучонымі, з калектывам і дэндраарыяў, батанічных садоў, запаведнікаў. З прысланага вучоным Ю. Лукам насення бабіцкія школьнікі вырасталі японскую айву. З Ігнянскага дэндралагічнага саду паступілі саджанцы грэцкага арэха, яны добра пражыліся. Ад вучонага В. Варна з батанічнага саду Латвійскага дзяржаўнага ўніверсітэта ў адрас Бабіцкай сярэдняй школы прыбылі костачкі абрыкосаў — сёлета абрыкосавыя дрэўцы дадуць першыя плады.

Г. МАЛАШКОУ.

Брэсцкі механізаваны атрад па абароне сельскагаспадарчых раслін вядзе работы на палях Брэсцкага і Жабінкаўскага раёнаў. Хімічным спосабам намечана прапалоць 4700 гектараў зерневых, 2000 гектараў кукурузы, 1000 гектараў ільня і іншых культур. НА ЗДЫМКУ: хімічная праполка айса ў калгасе «Іскра» Брэсцкага раёна.

Фота В. ГЕРМАНА.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

«ВЕСКА СУСТРАКАЕ ЛЕТА» [1 стр.] — под таким заголовком напечатана беседа нашего корреспондента с начальником главного управления земледелия Министерства сельского хозяйства БССР Е. Залесским. Несмотря на то, что весна была холодной и дождливой, сказал Е. Залесский, белорусские хлеборобы успешно справились с севом. Сделано все, чтобы осенью собрать хороший урожай — внесены тысячи тонн удобрений, многие культуры пополнены новыми сортами, значительно вырос тракторный парк, большую помощь оказывает колхозникам авиация. Сейчас уже полным ходом идет подготовка к жатве: ремонтируются комбайны, строятся механизированные токи. Республика ждет богатого урожая.

Автозавод в Жодино — это не только предприятие, на котором выпускаются известные всему миру гигантские самосвалы, но и кузница квалифицированных кадров. Он сам обеспечивает себя командирами производства — инженерами, техниками и технологами. В Жодино работает вечерняя школа, училище металлостроителей, филиал Минского автомеханического техникума и филиал Белорусского политехнического института. Среди тех, кто еще недавно стоял у станка, — начальник цеха гидроагрегатов П. Хинский, начальник механосборочного цеха Д. Камедов, начальник термического цеха Я. Литвинкович и другие. С простого слесаря начал свой путь и директор завода И. Сидорович («ТОЛЬКИ ВУЧЫСЯ», 3 стр.).

За последние годы сотни наших земляков побывали на Родине, убедились своими глазами, каких огромных успехов достигла Советская страна. И даже те, кто в какой-то мере дал себя одурачить антисоветской пропаганде, кто ехал в СССР с опаской, пробыв месяц-два на Родине, уезжают с резко изменившимся настроением, выступают в советской и зарубежной печати с правдивыми рассказами об увиденном. О впечатлениях некоторых наших гостей-земляков рассказывает корреспондент «У ВАС ЦУДОЎНАЯ КРАІНА» [4 стр.].

Статья «МАЙСТАР СЦЭНІЧНАГА ВОБРАЗА» [6 стр.] посвящена творческому пути народного артиста БССР Анатолия Труса. За 40 лет сценической деятельности Анатолий Михайлович сыграл свыше ста ролей, и трудно выделить из них лучшие, потому что, как справедливо заметил один из журналистов, «все роли, кажется, созданы для него». И все же нельзя не отметить роли Матая из пьесы В. Вольского «Нестерка», которая стала классическим спектаклем витебского театра. Почти тридцать лет играет эту роль А. Трус, каждый раз радуя зрителей новыми гранями своего неповторимого таланта.

Недавно в Минске проходил 41-й чемпионат страны по спортивной гимнастике. На нем удачно выступили белорусские спортсменки. Школьница из Витебска Тамара Лазакевича стала одним из призеров чемпионата. Особое внимание зрителей и судей было приковано к пятнадцатилетней участнице соревнований Оле Корбут из Гродно, которая хоть и не поднялась на пьедестал почета, но проявила исключительное мастерство в выполнении сверхсложных элементов. Оля — ученица тренера Ренальда Кныша, чья школа считается одной из лучших в Союзе «ШТО СКАЖА РЭНАЛЬД КНЫШ!», 8 стр.).

Неяк, гартуючы свае журналісцкія бланкеты, я натрапіў на занатоўкі, з якімі мне захацелася пазнаёміць чытачоў «Голасу Радзімы». Гэта водгукі замежных гасцей-землякоў аб нашай краіне, аб нашай рэчаіснасці.

Паўтара года назад у Шчычынскі раён Гродзенскай вобласці прыязджаў з Нью-Йорка сваяшчэннік Іван Тарасевіч. Яму вельмі спадабалася, што вёскі добраўпарадкаваны, што многія яго аднавяскоўцы маюць вышэйшую адукацыю, што ўсе савецкія людзі карыстаюцца бя-

Не так даўно ў адну з вёсак Міншчыны прыязджаў грамадзянін ЗША Верын. Яшчэ да рэвалюцыі гэты чалавек у пошуках хлеба пакінуў Беларусь. І вось праз доўгія гады адбылося радаснае спатканне з Радзімай. Хадзіў ён сцяжынкамі свайго дзяцінства і без канца захапляўся пераменамі, якія адбыліся за гэты час.

Да гасця часта прыходзілі вяскоўцы. Распытвалі пра жыццё, амерыканскія парадкі. Суседка сказала аднойчы:

— Чула я, што ваш прэзідэнт гаварыў, нібы калі чалавек па-

«У вас цудоўная краіна»

платным медыцынскім абслугоўваннем. Тарасевіч сам крыху прыхварэў і ляжаў у мясцовай бальніцы. Нядаўна ён прыслаў ліст урачу, які яго лячыў. Вось што піша Тарасевіч: «Хвароба прайшла, адчуваю сябе добра. Цяпер узяўся чытаць кнігу «Гісторыя Камуністычнай партыі Савецкага Саюза», а таксама вывучаць сістэму адукацыі ў вашай краіне. Я вельмі люблю чытаць савецкія кнігі. Мне падабаецца тое, што ўсюды ўслаўляюцца вольнасцю, шчасце, роўнасць і братэрства».

Прыгадваецца расказ Д. Драгуна, які прыязджаў з Аргенціны на родную Сморгоншчыну. Перад ад'ездам непрыяцелі нашай краіны раілі гэтай чалавечу браць як мага больш харчоў. «У Савецкім Саюзе годлад», — гаварылі яны. Аднак у першыя ж дні Д. Драгун упэўніўся, што ўсё гэта няпраўда, што калгаснікі зараз штодня ядуць тое, чаго раней на вялікія святы не елі.

— Каб пераканацца ў вялікіх пераменах, далёка за прыкладам хадзіць не трэба, — гаварыў Драгун. — Возьмем майго брата Іосіфа. Шэсць дачок у яго, і ўсе шэсць атрымалі вышэйшую адукацыю. А жылі б яны пры панскай Польшчы, то хіба мелі б яе?

Пазней у адным са сваіх пісьмаў да мяне Дзмітрый Міхайлавіч пісаў, што пасля прыезду дадому ён двойчы выступаў перад тысячнай аўдыторыяй з расказам аб жыцці ў нашай краіне. Людзі з прагнасцю слухалі гэты расказ.

працце дзве гадзіны, то столькі атрымае, што можа два месяцы не працаваць.

Госць з Амерыкі адказаў: — Скажы мне, калі ласка, дзе знаходзіцца такая краіна? Я сам паеду туды.

Можна прывесці яшчэ адзін прыклад. У вёску Зэлава Драгічынскага раёна прыязджалі грамадзяне Канады муж і жонка Даўгуны.

Дома пад уздзеяннем буржуазнай прапаганды ў гэтых людзей склаўся няправільнае ўяўленне аб савецкай рэчаіснасці. Асабліва яно адчувалася ў першыя дні іх візіту.

Даўгуны пабылі ва ўсіх брыгадах калгаса «Радзіма» Драгічынскага раёна. Агледзелі палі і фермы, пазнаёміліся з дасягненнямі гаспадаркі і планами на будучыню. Ад'язджаючы дадому, госці заявілі, што раней яны, як і некаторыя іншыя эмігранты, недаверліва адносіліся да расказаў людзей, якія пабылі ў СССР. Але зараз пераканаліся самі, што савецкія людзі жывуць заможна і радасна.

Сетка антысавецкай прапаганды шырокая. У радыёперадачах на Савецкі Саюз, у кнігах, газетах і часопісах ідэолагі імперыялізму са скурры лезуць, каб любым чынам ачарніць нашу рэчаіснасць. Аднак той, хто з добрымі намерамі наведвае нашу краіну, хто хоча ведаць праўду аб савецкай рэчаіснасці, заўсёды ад'язджае з лепшымі ўражаннямі і застаецца сябрам СССР.

А. ЦЯЖКІ.

САРДЭЧНА ЗАПРАШАЕМ У КРЫЖОЎКУ

Многа зарубешных дзяўчынаў і хлопчынаў ведаюць Крыжоўку, што пад Мінскам, дзе яны адпачывалі ў піянерскіх лагеры. Кожную зіму мы атрымліваем пісьмы, у якіх дзеці ўспамінаюць аб сваім летнім адпачынку з цеплынёй і ўдзячнасцю.

У гэтым, 1970 годзе мы зноў гаворым: «Сардэчна запрашаем, дарагія юныя сябры, на адпачынак у Крыжоўку».

Адпачынак ваш, дзеці з Францыі, Галандыі і Фінляндыі, пачнецца 1 ліпеня і будзе цікавым і карысным. Вы паз-

наёміцеся з жыццём савецкіх равеснікаў, з выдатнымі мясцінамі Брэста, Ленінграда, Мінска, пабываеце ў тэатрах і музеях, будзеце гасцямі піянераў аднаго з калгасаў Беларусі.

А цяпер мне хочацца даць вам некалькі парадаў.

Удаснальвайце сваё веданне рускай мовы, гэта дапаможа вам лепш зразумець жыццё на радзіме вашых бацькоў.

Прывозьце з сабой як мага больш песень, танцаў, гульніў вашай краіны, рыхтуйцеся да ўдзелу ў самадзейных кан-

цэртах і спартыўных спаборніцтвах у лагеры.

Перад выездам не забудзьцеся запісаць адрасы сваяноў, якія жывуць у СССР, гэта паскорыць вашу сустрэчу з імі ў Крыжоўцы або Мінску.

Адрас піянерскага лагера: БССР, Мінская вобласць, Крыжоўка, піянерскі лагер «40 год піянеры СССР».

П. ФРАЛОУ,
аднасны сакратар Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом.

Я ПРІЕХАЎ НАЗАЎСЁДЫ

У Злучаныя Штаты я трапіў у 1909 годзе. Бацька купіў тады кавалак зямлі, і, каб заплаціць за яе, мяне паслалі на часовыя заработкі.

Параход «Эстонія» прывёз нас у ЗША. Я ўладкаваўся на адным з заводаў Чыкага чорнаробочым. З раніцы да вечара працаваў над адкрытым небам. Калі наступілі халады, напрасіўся, каб мне дазволілі працаваць у памяшканні. Але мяне і слухаць не захацелі. Скавалі так: «Не падабаецца, можаш ісці на ўсе чатыры бакі».

Затым працаваў на цукровым заводзе, аднак работа была сезонная. На зіму ўладкаваўся на лесараспрацоўкі. Потым апынуўся ў Дэтройце. У гэты час цяжка захварэла жонка. Яе паклалі ў шпіталь. Калі скончыліся грошы, урачы адмовіліся яе лячыць. Жонка памерла.

Я пераехаў у сельскую мясцовасць. Араў зямлю на ферме, садзіў і ўбіраў бульбу, пасіў авечкі. Лёс закінуў мяне ў Каліфорнію, але там цяжка было з жыццём. Зноў апынуўся ў Чыкага, Уладкаваўся пачынам вяртаўніком.

Частыя пераезды і нястачы адбіліся на маім здароўі. Давялося і мне звярнуцца да ўрачоў. Аперцыя і лячэнне ў шпіталі каштавалі 1735 долараў.

Адно, што падтрымлівала мяне ў цяжкія гады, — гэта думкі аб Радзіме. Але толькі ў 1959 годзе мне ўдалося пабыць у роднай вёсцы Кухты Слуцкага раёна.

Не пазнаў я тых мясцін, якія пакінуў у 1909 годзе. Адрозны за вёскай былі непраходныя балоты, а цяпер на шырокіх палях працуюць трактары, камбайны. Вырасла вёска. У якую б сям'ю я ні зайшоў, мяне сустракалі як дарагога гасця. Быў я ў Мінску, Салігорску. У гэтых гарадах жывуць мае пляменнікі, у Кухтах — брат і сястра. Наведаў я ўсіх іх і вырашыў вярнуцца ў родныя мясціны.

І вось у мінулым годзе я прыехаў у Кухты назаўсёды. Тут мае сваякі, старыя таварышы, тут я гутару з усімі на роднай мове.

Да Кастрычніцкай рэвалюцыі в Расіі ў пошуках заработкаў многія выязджалі за мяжу. І амаль усе эмігранты, хто не мог вярнуцца дамоў, засталіся вернымі сваёй Радзіме. А такіх, як Дзяніс Гарбацэвіч, адзінакі. Я добра ведаю яго. Калі Гарбацэвіч пабываў у Савецкім Саюзе ў 1934 годзе, ён мне сказаў, каб я і не думаў ехаць у Савецкі Саюз. «Там цябе, — гаварыў ён, — будучы энэважак, праследаваць на кожным кроку». Калі ж Гарбацэвіч наведваў Радзіму ў другі раз, са мной не стаў размаўляць. Сказаў толькі: «Няма лепш як у Амерыцы».

Не верце, сябры, Гарбацэвічу. Дзе я ні пабываў на Радзіме, усюды бачыў вялікія змены, якія адбыліся за гады Савецкай улады. І Галоўнае, што тут кланюцца аб кожным чалавеку.

П. ГУРЫНОВІЧ.

ПОСЛУШНИКИ «Святого Антония»

Внешне они не походят друг на друга ни возрастом, ни одеждой, ни манерой разговаривать. И в то же самое время между этими людьми очень много общего. Так и кажется, что встанут они, как одолевшие солдатики, со своих ступеней и скажут хором с одинаково приторной интонацией: «Чего изволите-е?». А что им остается делать, этим людям? Бывшие советские граждане Владимир-Финкельштейн, Демин, Ельцов и другие, именующие себя «писателями», тайно, как мелкие жулики, бежали из своей страны, чтобы, находясь за границей, пакостить советскому народу.

Отщепенцы и предатели во все времена и эпохи считались отбросами общества. А что же тут удивительного? Предателю один раз, почему не может предать второй и третий... Ну кому, действительно, хочется заниматься этим отребьем, по сравнению с которым даже представительницы древнейшей профессии, обивающие тротуары на «свободном Западе», стоят на целую ступень выше, ибо продают только тело...

Так в общем-то и получалось с «фирмой» Владимир-Финкельштейн, Демин, Ельцов и К^т. Порядочные лю-

ди из солидных кругов интеллигенции имеют с ними дела, естественно, не захотели. Как же так, почему, не может быть! — забеспокоились отщепенцы и громогласно объявили о своем решении участвовать в первой конференции так называемых писателей-эмигрантов. Сказано — сделано! И вот некоторое время тому назад дикторы радиостанций «Свобода» и «Свободная Европа» оповестили мир об этом «сенсационном событии, которое произошло в Лондоне в «Кон-нот-румсе» за закрытыми дверями». Почти никто, помимо упомянутых нами радиостанций, не отметил за рубежом этого «исторического форума». Недаром гласит пословица: «Скажи мне, кто твой друг...».

Что ж, советским людям давно известны визитные карточки и «Свободы» и «Свободной Европы». Эти центры, созданные ЦРУ США, являются ныне глазами филиалами американской разведки в Европе. Они занимаются не только идеологическими диверсиями, отравляя эфир гнусной антисоветской клеветой, но и ведут прямую разведывательную работу, вплоть до вербовки неустойчивых граждан из социалистических стран, устраивают всевозможные

провокации, финансируют вражеские вылазки, шантажируют и т. д. и т. п. Наверное, неспроста хвалили эти филиалы американской разведки «мероприятие», в котором приняли активное участие предатели-отщепенцы? Неспроста, конечно.

Прежде всего кто организовывал «конференцию» и руководил ею? Послушаем на этот счет сообщение корреспондента английской газеты «Дейли телеграф» Дэвида Флойда. «Конференция организована институтом изучения СССР, штаб-квартира которого находится в Мюнхене». Д. Флойду в данном случае можно верить. Он, судя по всему, уже давно подвизается в качестве агента английской разведки, являясь ее доверенным лицом по работе с изменниками из Советского Союза. Через руки его уже прошли некоторые из них, в том числе и «писатели», о которых шла речь выше.

Итак, «Мюнхенский институт по изучению СССР» — организатор и вдохновитель. Об «институте» кое-что известно. Он был создан Центральным разведывательным управлением в 1950 году под вывеской «свободной» корпорации научных работников-эмигрантов. Но и в настоя-

щее время во главе «института» стоит офицер ЦРУ — Краули. Годовой бюджет «института» превышает на сегодняшний день 5 миллионов западногерманских марок, которые переводятся из фондов ЦРУ.

Обратимся теперь к другим организаторам пресловутой первой конференции писателей-эмигрантов. Кто же они? На первый взгляд, весьма уважаемые люди. Но начнем, как говорится, сначала. Действующее лицо «номер один» на конференции — ее председатель мистер Макс Хэйуорд. Посмотрим на его визитную карточку. О, мистер Хэйуорд профессор, заместитель ректора колледжа «Святого Антония» Оксфордского университета. Мы имеем возможность взглянуть в сие богоугодное заведение. Нет, здесь мы не встретим ни застенчивых индюков, ни, тем более, миллионных послышниц: «Святой Антоний» — учреждение несколько иного профиля. Здесь имеется солидная библиотека, где хранятся каталоги, картотеки, пожелтевшие фолианты многолетних подшивок газет, журналов и периодических изданий Советского Союза и других социалистических стран. В кабинетах сидят сотрудники в штатском, но с военной выправкой. Все они — представители узкой профессии, которую буржуазная печать именует «советолог», то бишь «специалисты» по Советскому Союзу. Официально колледж «Святого Антония» занимается якобы изучением этнографических и экономи-

ческих проблем социалистических стран. Однако за официальной вывеской — основное содержание работы «колледжа», коим является антикоммунизм. Заказчики у «Святого Антония» солидные: СНС, то бишь «Сикрет интеллидженс сервис» (английская разведка), военные ведомства, Би-би-си.

Но вернемся к заместителю ректора колледжа. Он также принадлежит к английским спецслужбам. В прошлом М. Хэйуорд работал в Москве под дипломатическим прикрытием и «сделал» в английском посольстве просто сногсшибательную карьеру. Начал он с третьего секретаря, затем в 1955 году стал первым секретарем, а в 1956 году после краткого пребывания в Англии вернулся в СССР уже в качестве собственного корреспондента «Дейли телеграф».

— А при чем тут место председателя на первой «конференции писателей-эмигрантов»? — спросит читатель.

— А это всего лишь очередное задание мистера Хэйуорда, по линии разведки... К стати, не только он имел эти задания.

Среди «почетных» гостей «первой конференции» были представители так называемого Среднеазиатского исследовательского центра. Что это такое? Мы не хотим быть голословными и предлагаем перевод секретного документа английской разведки за № 190/58.

1. Среднеазиатский исследовательский центр является

MAN, EARTH AND SPACE

THE blue emblem of the International Committee on Space Research (COSPAR) adorned the Tavrichesky Palace, one of the remarkable buildings of Leningrad. Its 13th session has been held recently at the Palace.

This international association of scientists was set in 1958, soon after the launching of the first artificial satellite of the Earth in the Soviet Union.

At present COSPAR unites scientists from 35 countries and 10 scientific unions. According to tradition, the participants in the Committee get together every May to discuss the results of their research, to explore new ideas, and to exchange views on plans for further experiments. This year the Soviet Union became for the first time the venue for such a meeting.

«We note with particular satisfaction», said Alexei Kosygin, Chairman of the USSR

Council of Ministers, in his message of greetings to the participants in the COSPAR session, «that this year, the forum of the world's major scientists and specialists in space exploration is taking place in the homeland of K. E. Tsiolkovsky, the scientist who laid the foundations of contemporary cosmonautics and space rocket technology, in the country which opened up for mankind the path into outer space».

More than 1,000 scientists are taking part in the work of the session. They will hear over 300 reports on the most varied aspects of cosmonautics.

«Which, in your opinion, are the more interesting problems to be discussed by the current session?» was the question that the journalists posed to Academician Anatoly Blagonravov, the Vice-President of COSPAR.

«One must possess a truly limitless range of scientific inter-

ests to be able to appraise correctly the wealth of facts and research done, which the scientists have submitted for the session's consideration», said the Academician.

The history of the space age covers a mere 13 years, but our knowledge of the world has vastly increased. Space research has had a decisive influence on the progress of science and engineering. Rockets and sputniks have made it possible to set up systems of long-distance TV, radio and telephone communications. Space research is already rendering major assistance in weather forecasting, and in navigation. The problem of utilizing space vehicles for prospecting the mineral resources of the Earth, and for many other practical tasks in human activities has already been posed. Man himself has also flown in space. Soviet cosmonaut Yuri Gagarin was the Earth's first spaceman. The presence of men aboard the spaceships tended to considerably expand the range of scientific tasks which can be solved in orbit. During the flight of the spaceships «Soyuz-4» and «Soyuz-5», an orbital space station was set up for the first time, the crew of which carried out a number of experiments on probing the atmosphere.

A special symposium was devoted to this problem on the eve of the COSPAR session. Soviet cosmonauts Vladislav Volkov and Evgeny Khrunov took part in it. As Kirill Kondratyev, one of the leaders of the symposium, and a Corresponding Member of the USSR Academy of Sciences, stressed, the problem of long-distance probing of the atmosphere from sputniks is assuming ever greater importance, not only as a means of forecasting weather on a global scale, but also as a method applicable for studying the other planets of the solar system.

Intensive research into near-

Earth space has been going on in the Soviet Union and abroad in recent years. The regular launching of space vehicles (in 1969 the USSR launched 70) made it possible to considerably extend our knowledge of the physics of near-Earth space, and to get a better understanding of the numerous phenomena taking place in the neighbourhood of the Earth and the interaction of these regions with the phenomena on the Sun.

A symposium on the physics of the Sun and the Earth was also held in Leningrad on the eve of the COSPAR session. Some 800 scientists from 26 countries attended. The forecasting of solar flares was among the more up-to-date problems discussed at this symposium. Such forecasts are necessary to guarantee radiation security for cosmonauts in flight. That is one of the reasons why our Sun has now been, in fact, subjected to constant scientific surveillance.

The scientists concerned with medical and biological research in space also had many new things to present to the session. The Soviet scientists submitted 24 reports on this subject. Research workers of the USA and of other countries also read many papers.

The study of the microflora inside the spaceship is of great importance for future space duration flights. As a result of the sterilization of the spaceship and the use of sterile food, the microflora in the organism of the cosmonaut becomes sharply reduced, and the defence mechanisms of his immunizing apparatus are weakened. This may lead to a situation when, after returning to the Earth, the cosmonaut's organism, in contact again with a multitude of microorganisms, may suffer.

Therefore, it is very important not only to learn the mechanism of these breakdowns, but also to find most rational means for averting them. At the same time scientists are seeking for means to boost the resistance capacity

of the human organism. US scientists have even proposed that cosmonauts should take pills with preserved colonies of terrestrial microbes with them into space. Irina Konstantinova, a Soviet researcher, made an interesting report on this subject.

Great success was achieved recently in the study of the Moon and the planets of the solar system. In this respect the flights made by the American «Apollo» spaceships and the landing of astronauts on the surface of the Moon was a new major step forward.

«We cordially congratulate the scientists and engineers of the United States on this major success, and express due respect for the courage of the cosmonauts», said Academician Mstislav Keldysh, President of the USSR Academy of Sciences, addressing the participants in the session.

Neil Armstrong, the US astronaut, who was warmly welcomed by the participants of the symposium, gave a detailed description of the flight of the «Apollo-11» spaceship.

Automatic space stations occupy an important place in the study of the Moon and the planets. The Soviet scientists spoke of that in a number of their reports. The Soviet «Venus-5» and «Venus-6» automatic stations were the first to achieve an interplanetary flight and a smooth descent into the atmosphere of Venus. They transmitted to the Earth detailed information on the physical properties of the planet. They turned out to be very grim for man. The mean temperature on the surface of Venus is +500°C, and the mean pressure is 100 atmospheres. It was also determined that the planet's permanent shroud consists of clouds, made up mostly of water.

This information evoked lively interest among specialists who study the planets.

Konstantin RAZIN,

Leningrad.

Минск, Вулиця Ленінградская.

Фота К. ЯКУБОВИЧА.

учреждением, работающим при поддержке и под контролем английской разведки. Он был создан в 1951 году и функционирует как обычная научно-исследовательская организация, представляющая собой филиал колледжа «Святого Антония». Кроме директора этого Центра — полковника Дж. Уиллера, являющегося офицером СИС, и секретаря (также сотрудником СИС), ни один сотрудник этого учреждения не знает о связи Среднеазиатского исследовательского центра с английской разведкой.

2. Основной задачей Среднеазиатского исследовательского центра является изучение политического и культурного развития шести республик Советского Союза (Азербайджана, Туркмени, Узбекистана, Таджикистана, Киргизии и Казахстана), имеющих мусульманское население, а также советских публикаций в отношении соседних стран — Ирана, Афганистана и Индии. Результаты этих исследований публикуются в ежеквартальном журнале «Сентрал эйш ревью», который является изданием Среднеазиатского исследовательского центра.

3. Среднеазиатский исследовательский центр занимается также изучением и других проблем Советской Средней Азии, например составлением грамматики основных тюркских языков, которые публикуются по необходимости.

4. Продукция Среднеазиатского исследовательского центра используется СПА (т. е. отделом специальных политических и идеологиче-

ских акций английской разведки. — Авт.) и исследовательским управлением МИД, как первичный материал для пропагандистских акций.

5. Директор Среднеазиатского исследовательского центра ответственен непосредственно перед заместителем начальника СИС, с которым поддерживает связь через СПА. Постоянный контроль за деятельностью Среднеазиатского исследовательского центра осуществляет секция СПА/4 (секция отдела специальных политических и идеологических акций английской разведки, занимающаяся идеологическими диверсиями против СССР и социалистических стран. — Авт.), которая одновременно играет роль посредника между Среднеазиатским исследовательским центром и другими подразделениями центрального аппарата СИС. Через СПА/4 проходит вся корреспонденция Среднеазиатского исследовательского центра.

6. Всем подразделениям центрального аппарата СИС необходимо привлекать к сведению, что:

а) Директор Среднеазиатского исследовательского центра имеет прямую заинтересованность в получении любых сведений, касающихся района Советской Средней Азии. Поэтому все материалы, в которых идет речь об этом районе, должны направляться через СПА/4 для Среднеазиатского исследовательского центра;

б) Среднеазиатский исследовательский центр располагает большим количеством исследований Средней Азии,

которые могут быть использованы в любых целях.

Факты, как говорят в некоторых случаях сами англичане, — упрямая вещь. И здесь, что называется, комментарии действительно излишни! Яснее не скажешь!

Эмиссары Среднеазиатского исследовательского центра были не единственными представителями «научных» кругов на лондонском собрании. Среди присутствовавших мелькала фигура профессора университета в Глазго, вернее Института советских и восточноевропейских исследований при университете Мартина Дьюхерста. Этот «ученый» в 1959 году побывал в Советском Союзе в качестве туриста, в 1960 году даже учился в МГУ на филологическом факультете, а в 1961 году Дьюхерст уже был назначен гидом английской промышленной выставки в Сокольниках. За распространение антисоветских изданий он был выдворен из СССР. Институт, в котором ныне зарабатывает на хлеб насущный этот агент СИС, был создан в 1951 году и является одним из наиболее «солидных» английских центров идеологических диверсий, направленных против Советского Союза и других социалистических стран. Кроме того, он занимается подготовкой кадров «квалифицированных специалистов - советологов». Институт в настоящее время поддерживает тесные связи с рядом американских центров по идеологическим диверсиям, в частности с «Мюнхенским институтом по изу-

чению СССР» и радиостанцией «Свобода», филиалами ЦРУ в ФРГ.

Список «гостей» на лондонском «конгрессе» был бы неполным, если бы мы не упомянули полномочных представителей недавно созданного в Голландии антисоветского общества, коему для камуфляжа присвоено имя Александра Герцена.

Новый антикоммунистический центр, состоящий, как пишет газета «Нью-Йорк таймс», из ведущих голландских «советологов», возглавляет Ян Виллем Беземер, «профессор» Амстердамского университета, автор ряда злобных антисоветских публикаций, чье имя также занесено в секретные реестры агентурной сети как ЦРУ, так и СИС. Члены правления и советники нового антисоветского центра достаточно хорошо известны — это, во-первых, уже знакомый нам мистер Хэйуорд или другой, например, некий Питер Реддэй, корреспондент лондонской газеты «Обсервер», многие годы являющийся агентом СИС, которая не первый раз использует его на разных ролях в различных идеологических диверсиях. Кстати, Реддэй в 1964 году за антисоветскую деятельность был выдворен из Советского Союза. Наиболее «заметный» деятель «общества» им. А. Герцена — Карел ван Хет Реве, автор ряда антисоветских книг-пасквилей. Известен как один из самых усердных агентов ЦРУ.

Таковы были устроители и «дорожные» хозяева «первой конференции писателей-эми-

грантов», в которой Владимир Финкельштейн, Демин, Ельцов и К° присутствовали на ролях «чего изволите-с?» С ними произошло то, что происходит со всеми предателями. Их подобрала буржуазная разведка, и не одна, а сразу две — американское ЦРУ и английская СИС.

Все чаще и чаще на поверхности антикоммунистических акций буквально во всех областях идеологии, культуры, науки и искусства появляются американские и английские «искусствоведы в штатском» из ЦРУ и СИС и полковники от этнографии из тех же ведомств. Они оттирают в сторону одних, менее надежных «специалистов» и превращают в своих платных агентов других. Мы рассказали лишь об одном факте — устройстве «конференции писателей-эмигрантов», а какой букет, составленный исключительно из сотрудников и агентов ЦРУ и СИС, стоит за этой конференцией! Ни одного постороннего, только «свои», и то «проверенные» да еще «за закрытыми дверями». ЦРУ и СИС есть чего опасаться! За последние годы что ни подрывная акция, то новый прокол, новое разоблачение. Ибо шила в мешке не утаишь.

В. ЛЯДОВ,

Л. СИДОРОВ.

«Известия».

МАЙСТАР СЦЭНІЧНАГА ВОБРАЗА

АНАТОЛІУ ТРУСУ — 60 ГОД

... Самымі рознымі шляхамі прыходзяць людзі ў тэатральны мастацтва. Напрыклад, першы заслужаны артыст рэспублікі Ул. Крыловіч больш за ўсё любіў музыку і не ўяўляў сваёй будучыні без струннага аркестра. Генрых Грыгоніс рыхтаваўся да кар'еры мораллавацеля. А Анатоль Трус захапляўся жывапісам і збіраўся стаць мастаком. Ён вучыўся ў Віцебскім мастацкім тэхнікуме. Аднак пад уплывам БДТ-1 (цяпер Беларускае дзяржаўнае драматычнае тэатр імя Я. Коласа), пастаянным гледачом якога быў юны мастак, захапляецца сцэнай. А. Трус удзельнічаў у драмгуртку тэхнікума. Тады ж у якасці статыста ён прымае ўдзел у спектаклях БДТ-2.

Пасля заканчэння тэхнікума ў 1930 годзе А. Трус працаваў над мастацкім афармленнем першай Беларускай сельскагаспадарчай выстаўкі ў Мінску. А ў гэты час тут гастраліраваў віцебскі тэатр. І мастак пераўраваў працаваць сюды ў якасці акцёра. Першай яго ролю ў прафесійнаму тэатры была роля вахтарага матроса ў спектаклі «Разлом».

Да карабля, на палубе якога развіваецца дзеянне, набліжаецца катэр адмірала. Вахтавы, разгледзеўшы катэр у падзорную трубу, павінен быў крыкнуць: «Катэр ля борта!» Вось і ўся роля!

Але праменні ад асвятляльных прыбораў у падзорнай трубе прыгожа пераламляліся шматколерамі спалучэннямі і малюнкамі. Малады акцёр, быў мастак, так захапіўся гэтай вясёлай іграй фарбаў, што абсалютна забыў пра свае абавязкі вахтарага матроса. Абвясціў камандзе карабля аб прыбыцці адмірала вымушаны быў іншы матрос, ролю якога іграў вядомы пазней цымбаліст Навіцкі.

Першы вялікі поспех выпаў на долю А. Труса ў час выканання ролі вынаходніка Гошы ў п'есе Кіршона «Цудоўны спляў». Старажылы Віцебска і цяпер успамінаюць спектакль.

Ішлі гады. Расло акцёрскае майстэрства А. Труса. Сярод іншых работ даваеннага часу ён успамінае ролю Васі Колпіна ў спектаклі «Агні маяка», якую іграў з асаблівым задавальненнем і блаславам.

Вася — старшы матрос на маяку — шырокая натура, весела, спявак і гітарыст. Вось дзе спатрэбілася акцёрскае валоданне музычным інструментам.

У 1941 годзе тэатр паставіў п'есу «Несцерка» В. Вольскага, якая стала класічным спектаклем коласавіцкага «Несцерка» да гэтага часу ўпрыгожвае афішу тэатра і з'яўляецца адным з лепшых спектакляў. Трус з першых дзён іграе ў ім ролю Мацея, бацькі Настачкі. У 1955 годзе, у час Дэкада Беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве, выдатныя майстры савецкай сцэны Зубаў, Кнебель, Баталаў і іншыя на спецыяльным абмеркаванні спектакляў тэатра імя Я. Коласа аднадушна адзначалі выдатнае выкананне майстэрства А. Труса, якое ён прадаманстваваў у ролях Захара Бардына («Ворагі» М. Горкага), Старца («Раскіданае гняздо» Я. Купалы) і асабліва Мацея ў «Несцерцы».

Амаль 30 гадоў з нязменным поспехам выконвае ён гэту ролю і заўсёды знаходзіць для яе новыя фарбы, ход, інтанацыі. І калі ідзе «Несцерка», мы, моладзь тэатра, любім стаяць за кулісамі і глядзець, як іграе Анатоль Міхайлавіч.

Сур'ёзнай праверкай і пацвярджэннем высокага акцёрскага майстэрства з'явілася выкананне А. Трусам ролі Уладзіміра Леніна ў розных спектаклях, якія ішлі на сцэне тэатра імя Я. Коласа.

За 40 гадоў сцэнічнай дзейнасці народны артыст БССР А. Трус сыграў больш як сто розных ролей. Пералічыць іх няма магчымасці. Нехта з журналістаў вельмі дакладна заўважыў аднойчы, што «ўсе ролі, здаецца, створаны для яго».

У нашым акцёрскім жыцці іншы раз здараюцца моманты, калі малады акцёр пачынае губляць веру ў сябе, у свае сцэнічныя здольнасці. Але калі побач ёсць такі цудоўны чалавек, які любіць «не сябе ў мастацтва, а мастацтва ў сябе», на душы становіцца лягчэй, знікаюць сумненні і зноў з'яўляецца ўпэўненасць. Моладзі заўсёды патрэбна высокародны прыклад старэйшага таварыша, патрэбна маяк. Такім маяком для нас з'яўляецца А. Трус.

Георгій ВАУЧОК,
артыст тэатра імя Я. Коласа.

НА ЗДЫМКУ: А. ТРУС у ролі Мацея.

У Бялынічах, на радзіме народнага мастака Расійскай Федэрацыі і народнага мастака Беларусі правадзіўнага члена Акадэміі мастацтваў ССРС Вітольда Бялыніцкага-Бірулі. Адкрыты музей яго імя. НА ЗДЫМКУ: удава мастака Бялыніцкага-Бірулі Алена Аляксееўна (злева) і дырэктар Дзяржаўнага мастацкага музея БССР Е. Аладава гутарыць з моладдзю Бялыніч.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

НА КНІЖНЫМ ФОРУМЕ

У Маскве закончыла работу Міжнароднаа кніжная выстаўка, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна. У ёй прынялі ўдзел 35 краін свету.

Звыш 400 назваў палітычнай, навукова-тэхнічнай, вучэбнай, мастацкай і іншай літаратуры экспанавала на выстаўцы Беларускае ССР. Пераварэнне ў жыццё ленинскіх ідэй на беларускай зямлі — асноўная тэма нашай экспазіцыі.

Вялікую цікавасць у наведвальнікаў выклікаў раздзел «Святло ленинскага вучэння», дзе былі паказаны юбілейныя выданні, а таксама творы К. Маркса, Ф. Энгельса, Ул. Леніна, выдадзеныя ў Беларусі ў першыя гады Савецкай улады.

«У бітвах за волю, за Савецкую Радзіму» — так называўся раздзел, дзе экспанаваліся кнігі аб барацьбе беларускага народа за Савецкую ўладу, аб грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнах.

Працоўны гераізм Савецкай Беларусі знайшоў шырокае адлюстраванне ў раздзеле «Цвёрдым поступам да камунізма».

Творы беларускіх пісьменнікаў і кнігі аб развіцці культуры ў рэспубліцы экспанаваліся ў раздзелах «Мастацкае слова» і «Культура — мільёнам».

Заключным акордам экспазіцыі быў раздзел «Ленінскае дружба са савецкімі». Тут, як у выніку, сплаліся галасы паэтаў і пісьменнікаў братніх рэспублік Савецкага Саюза і сацыялістычных краін. Гэта былі кнігі, выдадзеныя ў рэспубліцы ў перакладзе на беларускую мову.

Велічкая фотопанарама «Бярозы» і каляровыя дыяпазітывы баявых эпізодаў партызанскага жыцця, а таксама чырвона-залацістая зорка са статыстычнымі данымі і фотарэпрадукцыямі, якая павольна рухалася і пералівалася рознымі колерамі, надоўга затрымлівалі ўвагу наведвальнікаў.

Змястоўным і цікавым па афармленню атрымаўся тэматычны мантаж з рознакаляровых дыяпазітываў, з якога наведвальнікі даведваліся, што ў Беларусі за гады Савецкай улады выдадзена 500 мільёнаў кніг. Да рэвалюцыі

ЧЭХАСЛАВАЦКІЯ МУЗЫКАНТЫ Ў МІНСКУ

З вялікім поспехам прайшлі ў гарадах Савецкага Саюза Дні чэхаславацкай культуры, прысвечаныя 25-годдзю вызвалення рэспублікі ад фашысцкіх захопнікаў.

Цёпла і шчыра сустрэлі мінчане музыкантаў Чэхаславакіі, якія выступалі ў зале філармоніі. Перад пачаткам сімфанічнага канцэрта старшыня Саюза кампазітараў БССР Р. Шырма і сакратар Саюза кампазітараў ССРС А. Эшпай віталі нашых госцяў з Браціслава кампазітара Яна Цымера.

У гэты вечар гучалі творы беларускай і чэшскай музыкі. Упершыню была выканана новая сімфонія Г. Вагнера. Чацвёрты канцэрт для фартэпіяна з аркестрам сыграў айтар, кампазітар Ян Цымер. Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР пад кіраўніцтвам Ю. Яфімава выканаў «Памяць Лідзіцы» Марціну, андантэ з «Дывертысменту» Хаўна і «Вышгарад» з паэмы «Мая радзіма» Сметаны. У другім канцэрте выступіў мужыцкі хор ЧССР пад кіраўніцтвам Міраслава Кошлера. Выканаўчае майстэрства нашых сяброў атрымала высокую ацэнку ў аматарай музыкі Мінска.

Г. ГЛАЙХЕНГАУЗ.

ў Беларусі на 32 жыхары прыходзілася адна кніга, а зараз на аднаго жыхара рэспублікі выдаецца пэсэ кнігі.

Мастацкаму афармленню друкаванай прадукцыі рэспублікі высокую ацэнку далі аргкамітэт і мастацкі савет выстаўкі, якія аднадушна адзначылі арыгінальнасць, каламатызм, паўнацэннасць, каламатызм, творчую выдумку.

Аб гэтым жа сведчаць і няматэрыяльныя ўражанні ў кніжцы водгукаў. Вось адзін з іх, які пакінулі вядомы літаратуразнаўца Іраклій Андроннікаў і маскоўскі пісьменнік Міхал

Гарбачоў: «Беларускі раздзел, які ён выдатны! Колькі выдумкі, творчасці, густу! Як адпавядае гэта тэма сённяшняй выстаўцы і вобразу найвялікшага з людзей».

Своеасаблівым святам у дні работы выстаўкі быў Дзень беларускай кнігі. Прадстаўнікі афіцыйнай дэлегацыі нашай рэспублікі расказалі мексічанам аб жыцці сучаснай Беларусі і яе кнігавыдавецкай справе, з цікавай праграмай выступілі беларускія артысты, пісьменнікі.

М. ГАНЧАРОУ.

На Магдэбургскай выстаўцы мастацкіх вырабаў адкрыты цэх сувеніраў з керамікі. У барэльскай і статуэтках уяўлены героі беларускіх народных казак, малюнічыя палешукі і іншыя персанажы. Айтар гэтых работ — Мікалай ПУШКАР. Мазырскае забойнае сувеніры карыстаюцца поспехам на ЭКСПО-70. НА ЗДЫМКУ: аддзелачніца Антаніна БЯЛЮК за работай над керамічнай статуэткай «Гусляр».

Фота Ч. МЕЗІНА.

ВЕРШЫ МАЛАДЫХ

Уладзімір Лісіцын нарадзіўся ў 1944 годзе ў вёсцы Пагосцішча на Віцебшчыне. Скончыў Лісічанскае педагагічнае вучылішча, працаваў настаўнікам у Лёзненскім раёне, у Полацку. Зараз жыве ў Мінску, заканчвае тэатразнаўчы факультэт Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута. Вершы маладога паэта сагрэты сардэчным, замілаваным лачуццём да роднай зямлі, вызначаюцца свежасцю ўспрыняцця свету, блізкасцю да народнай творчасці.

З прыемнасцю прапануем іх увазе чытачоў.

Уладзімір ЛІСІЦЫН

Дождж

Зялёнаму жыту прыйшло
каласіцца.
Цяпер на часіну б не трэба
дажджоў.
А ён, як на ліха, на белы
ласінец,
На чорную глебу пайшоў
і пайшоў.

У цёплай зямлі паварылася
бульба,
Паруе глыбокі бульбяны разор.
Імклівай вады навароджаны
булькат
Бярэ па каменнях да рэчкі
разгон.

♦♦

Дзвярная клямка
не настудзіць пальцаў,
Духмяная у сенцах цішыня.
Адвечар бацька зноў вярнуўся
з працы
І на двары стрыножвае каня.

Яшчэ ёсць час гуркам бакі
адлежаць.
Апоўдні — пах распаранай
травы
А ранкам на далёкую
адлегласць
Залёты практыкуюць журавы.

Саракі

Прыляцела сорок птушак
На вяснову нараду:
Ці яшчэ дубцом пастушым
Праганяць зіму не рана?..

Ці яшчэ вяртацца нельга,
Бо ляжаць снягкі упокат
І жаўце сонца ў небе,
Як стары курыны поклад?

Прыляцелі весну сватаць, —
Зіма-маці сустракае,
І завяцца гэта свята
У народзе саракамі.

Саракі, саракі!
Хлопцы падурэлі —
Аж да самай страхі
Лётаюць арэлі.

Напярэда саракоў
Матуля пшачічных.
Хутка сорок гадкоў,
Ці не час жаніцца?

Прыляцела сорок птушак,
Сорок рэчка разлілося,
У лашчыну грак патупаў
З асаблівай весялосцю.

Ажыла зямля, запела
Перагудам дрэўных сокаў.
А ўсяго і прыляцела
Гэтых птушак толькі сорок...

Беларусь

Недзе ў ціхай завадзі шчупак
Дыхае, як граецца
з марзянкаю.
І ваду вяслом хоць не чапай —
Разаб'еш квяцістую мазаіку.

Недзе завушніцы на вярбе,
Нібы ў той нявесты
прынараджанай.
Недзе — гэта ўсё вакол цябе
І табе адному прыпараджана.

Не губі таго, што караньмі
Злучана з зямлёй жывымі
сокамі.
Хараства лугоў не закрані
Нават неабдуманымі словамі.

У ласкавай велічы лясоў
Хто цябе пісаў, мая Радзіма?
Беларусь — любоў мая
без слоў,
Белая, блакітная, адзіная.

УСНУЛ, как провалился! Не слышал, как при- несли!

— Немного вздремнули, Алексей Иванович? Закуси- те, закусите...

Астафьев опять вышел. Вошли двое: Власов и вы- сокий бородатый подполков- ник по фамилии Никандров.

Орлов отодвинул сосиски.

— Не дури, Алексей Ива- ныч, — дружелюбно сказал Власов. — И так столько дней не ел... Поешь. Мы не спешим.

— Давай, Власов, говори — что надо?

— Когда мы с тобой, Алексей Иванович, в Ялге отдыхали, никак месяц не вспомню?..

— Не все ли равно? — Не представляешь, как я тебе завидовал! Какая у тебя жена! Ее, по-моему, Ки- рой звали? Верно, Кира. Слу- шай меня внимательно, Ор- лов! Советую еще раз все взвесить. Кстати, листовки с твоим фото и подписью про- извели на советских сильное впечатление. Взвесь еще раз. А пока будь здоров.

Последним вышел Ни- кандров: «Как он, стержень, на меня посмотрел! Примеряет- ся, палач...»

Сосиски остыли. Ух, как есть хочется!

Дверь открылась, и втол- чули Киру. Орлов сначала ничего не понял. «Кира? Что я, с ума спятил? Галлюцина- ция!» — и даже не встал.

— Алеша!

«Это она, Кира!»

— Алеша!

Кира бросилась к нему. Го- ворила непонятное:

— Меня привели. Сказа- ли: «Сейчас вы его увидите».

— Кира! Живая, живая... Роденькая моя!

— Алеша! Давно ты здесь? Где Сережа?

— Как где? У бабушки в Кинешме! Да ведь ты ниче- го не знаешь. У бабушки...

— Когда ты видел его?

— Недавно... Недели три назад.

— Он здоров?

— Кира! Живая, живая!

— Скажи, он здоров?

— Совершенно здоров, Ки- ра! Живая! Не плачь, Кира, не плачь.

— Не могу... Я так изму- чилась. Я ничего не знала. Я побежала тебя искать, а ма- шина ушла... Ты их видел — Сережу и маму...

— Кира, рассказывай, рас- сказывай.

— Как он выглядит? Он здоров?

— Ходит в школу, даже в две — еще в музыкальную, только сольфеджио не любит...

— Я тебе говорила, что он способный...

— Сядь рядом! Счастье мое. Рассказывай.

— Одна темная, длинная, холодная ночь... Как я толь- ко выжила. Если бы ты знал, как я их ненавижу! Как ма- ма? Совсем старенькая?

— Ей Сережа стареть не дает. Ты бы видела, как он ест!

— Ты видел их!

— Не плачь, Кира, не плачь.

— Не буду... Он сказал: «Сейчас вы увидите вашего мужа, повлийте на него!»

— Кто сказал?

— Как кто? Власов. Он меня сюда привез. Он угова- ривал: «Повлийте на мужа, если хотите, чтобы он и вы остались живы. Алеша, ска- жи, что я должна сделать для тебя. Он сказал: «Если он не послушает вас, его сожгут!»

— Это они умеют...

— Говорил, что все равно победит Германия.

— Это он и мне говорил... Они хотят, чтобы я пошел служить к ним. Я им, видно, очень нужен, надеются — много расскажу. Дураки! Правда, Кира? Дураки!

— Дураки!

— Они убьют нас, Кира.

— Знаю...

— Он мне сказал, что бро- сили нашим листовки с моим портретом...

— Он мне показал. Как же ты надел немецкую фор- му?

— Это мочтал. Ловкость рук. Самое страшное. Кира, что наши могут не узнать правды.

— Узнают когда-нибудь. Ничего тайного нет на свете. Все рано или поздно откры- вается... А если и не узнают, совесть твоя будет чиста... Алешенька, я такое пережи- ла, такого насмотрелась...

— Не будем об этом боль- ше говорить...

— Расскажи про Сережу.

— Я приехал, они меня не ждали. Он очень вырос. Он мне по плечо...

Дверь открылась. Вошли Власов и Никандров.

уходит? Пол сухой.

Щелкнул выключатель.

— Ты свободен, Малов.

— А он вас не обидит, гос- подин подполковник?

Смех.

— Обидит? Меня? Ты по- думал, что сказал, Малов?

«Чей это голос? Это не по- ручика».

— Придете через полча- са, Малов... Если меня будут спрашивать, отвечайте: «Бе- седует с Орловым». Поняли — «беседует»!

Снова смех.

— Понял, ваше благо- родие.

— Идите!

Хлопнула дверь. Тихо. Что он? Ушел? Почему молчит? Стоит и молчит. Нет, идет.

— Вы не спите, Орлов?

Открылась дверка.

— Не спите? Надо погово- рить, товарищ Орлов...

хорошо». У меня были осно- вания для такой оценки.

Власов рвал и метал после первого вопроса Орлова. По- том укатил к своей Адели.

Из Центра ответили: «Под- ващу личную ответствен- ность». Как будто я здесь могу переложить мою от- ветственность на другого.

«Наблюдайте за Орловым. Передайте, пусть соглаша- ется на предложение Власова.

Руководство операцией за вами. Инструкции для Ор- лова через вас». Я им свое: «А если Орлов мне не поверит?»

Они ответили: «Организуем убедительные доказы- тельства. Вызывайте после- завтра». А тут Власов приволок жену Орлова. Как они дер- жались!

Я ему сказал:

— Надо поговорить, това- рищ Орлов...

Арк. ВАСИЛЬЕВ

В час дня, ваше превосходительство

ИЗ ВОСПОМИНАНИИ АНДРЕЯ МИХАЙЛОВИЧА МАРТЫНОВА

Орлова трудно было узнать, так он изменился за сутки. Он осунулся, нос у него заострился, глаза воспалились.

Как он закричал на меня: «Какой я тебе товарищ, сволочь?»

А я думал лишь об одном — как сделать, чтобы он мне поверил, какие слова найти.

Я понимал, кто я для него — самая распоследняя, самая мерзкая гадина. Если бы я думал о нем иначе, разве я мог рискнуть.

Я сказал ему как можно спокойнее:

— Я прошу вас, говорите тише...

А он свое: «Мне стесняться некого! Это ты, бандит...»

— Можете говорить тише? Речь идет о спасении вашей жены.

Как я рад, что именно эти слова пришли мне на ум: «о спасении жены». Он продолжал проклипать меня, но уже тише.

Тогда я ему все и выло- жил.

Но начну все по порядку. Трухин мне сказал: «Хотите посмотреть на человека Васи- левского?» Они почему-то решили, что Орлов — «до- веренное лицо Василевского».

Пока мы ехали в штаб, Трухин успел рассказать, что пойманный офицер «знает о планах советского ко- мандования не меньше Васи- левского». Они всегда и во всем преувеличивали. «Это человек, который так нужен нам». И не удержался, съез- дил в адрес Власова: «Теперь наш Андрюша воскрес- нет. А то ему совсем труба».

Когда я увидел Орлова, он мне очень понравился. Од- ни говорят, первое впечат- ление ничего не стоит, нель- зя по нему судить о челове- ке, другие все возлагают именно на первое впечатле- ние.

Трухин спросил: «Ну как? Что скажешь, Павел Михай- лович?» Я ответил: «Видно, крепкий орешек. Сразу не раскусить...» А Трухин свое: «Помяни мое слово — расколется!»

Тогда меня это разозлило, а потом я был рад — легче было объяснить дальнейшее поведение Орлова.

В тот вечер я сообщил в Центр: «Держит себя пока

А он мне:

— Нам не о чем говорить, бандит!

— Ладно, — говорю, — ру- гайте, только тише.

Когда я ему сказал, что речь идет о спасении его же- ны, он стал тише. Тогда я ему сразу:

— Я свой, товарищ Ор- лов!

Он засмеялся.

— Давай, давай, бандюга, сочиняй...

А в глазах насторожен- ность и любопытство.

— Понимаю, что вы сразу не поверите. Очень трудно вам поверить мне. Но време- ни у нас мало, поэтому буду краток... Вспомните, что ге- нерал-полковник сказал вам в самую последнюю минуту, когда отправлял вас для ко- ординации действий армей- ской и партизанской развед- ки. Вы с ним вдвоем оста- лись, больше никого не бы- ло. Ну, вспомните.

— Мне вспоминать нечего, никакого генерал-полковника я не знаю...

— На прощанье он вам сказал: «Ни пера, ни пуха, Алеша...» И спросил: «Кому ты сдал ключи от сейфа?»

Вы ответили: «Как всегда, подполковнику Владычнину».

Вижу: верит! Но хочет, чтобы я ему еще доказа- тельство подкинул.

— Хорошо, говорю, я вам помогу, товарищ Орлов. Когда вы ключи генерал-полков- нику принесли, он сказал: «Бережного и бог бере- жет!» Верно? И еще сказал: «Число не забыл?» А вы от- ветили: «Сорок пять!»

Тут он мне поверил. По правде сказать, я не знал, что обозначает сорок пять, но для Орлова, видно, число имело особый смысл, он да- же улыбнулся.

— Неужели свой? Чертов- щина какая-то! Как же ты тут...

— После все узнаете, на досуге. Сейчас о самом глав- ном — Москва приказала согласиться на предложение Власова.

— С ума сошли!

А я ему: что, мол, поде- лаешь, мне тоже никакого удовольствия «работа» у Власова не доставляет. Надо, Алексей Иванович... Согла- шайтесь не сразу, еще по- лучите от меня. Как это ни странно, но то, что Власов пообещал ващу жену в ва- шем присутствии пытаться, вам

поможет — есть причина для согласия: «Не хочу, чтобы мучили жену...»

— Думаешь, поверят?

— Власов, как многие по- длецы, sentimentalен. Поверит. Он очень хочет, чтобы вы согласились.

— Неужели свой? Как мне тебя называть?

— Никандров Павел Ми- хайлович.

— До сих пор понять не могу, — сказал Орлов, — летел к партизанам, а попал к власовцам.

— Все объясню, — отве- тил я. — Но сейчас не это главное. После того как со- гласитесь, вас поместят в гостинице. Внизу русский ресторан «Медведь», номер 527. Это не номер, а камера для последней проверки. Сам в ней неделю жил. Ни одно- го лишнего слова, ни одно- го лишнего движения... Поняли?

— Понял. Киру увижу?

— Когда согласитесь.

Я дал Орлову таблетку, чтобы он эту ночь хорошо выспался...

Под благовидным предло- гом я уклонился от вопроса Орлова, когда Алексей Ива- нович должен был согласи- ться на предложение Власова.

Не могу объяснить, почему я решил, что так будет луч- ше, но мне показалось, что лучше оставить Орлова нае- дине с Астафьевым.

Поручик мне все расска- зал. Он говорил об Орлове с презрением, даже с безрзгли- востью:

— Как все... Я думал, что он настоящий человек, муж- чина, а он дерьмо, тряпка. «Не хочу, чтобы мучили мою Киру».

— А вы бы, Астафьев, хо- тели, чтобы он погиб героем?

Астафьев подозрительно посмотрел на меня.

— Видите ли, господин Никандров, в моих словах, очевидно, нет логики, но я был бы доволен, если бы гос- подин Орлов смело подставил грудь под выстрел. Я бы то- гда поверил, что такие поня- тия, как честь, самолюбие, гордость, где-то еще оста- лись. А так — скучно жить, господин Никандров. Хотя я понимаю, Орлов в чем-то по- может вам и Власову...

Я до этого заметил, что Астафьев перестал в разго- воре со мной называть Вла- сова по имени-отчеству. Или просто «Власов», или «гене- рал».

— Я понимаю, — продол- жал Астафьев, — цель оп- равдывает средства, но мне почему-то не хочется, чтобы средством для достижения цели стало предательство своей родины.

И с усмешкой закончил: — Разумеется, не имею в виду присутствующих.

Разговор принимал явно нежелательный оборот, и я поспешил внести ясность.

— По-моему, Орлов по- ступил правильно, как на- стоящий русский патриот, он понял, что освободительное движение, руководимое Анд- реем Андреевичем...

Как Астафьев на меня по- смотрел!

— Передовицу из «Добро- вольца» излагаете?

Мне хотелось продолжить беседу, неожиданно открыв- шую новое в настроениях по- ручика, но я не имел права на бесполезный риск и строго одернул его:

— Не знаю, как для вас, но для меня идеи, содержа- щиеся в «Добровольце», яв- ляются основополагающими, и я прошу вас не оскорблять моих чувств...

Астафьев пренебрежтель- но махнул рукой:

— А ну вас... Подвожу итог — ваш Орлов дерьмо... Я не верю ни одному его слову. Сегодня он продал од- них, завтра с такой же лег- костью по дешевке продаст других. Что вам еще надо, господин Никандров?

— У меня к вам больше вопросов нет.

— Честь имею...

Астафьев щелкнул каблу- ками, отозвываясь и ушел.

(Продолжение следует).

(Продолжение. Начало в №№ 41, 42, 44—51 за 1969 год, №№ 1—15, 17—22 за 1970 год).

ШТО СКАЖА РЭНАЛЬД КНЫШ?

Гэта не сцена тэатра, не арэна дырка. Гэта гімнастычны памост. Але тое, што на ім адбываецца, пакідае незабыўнае ўражанне. Майстэрства, сме-ласць, прыгажосць, грацыя, артыстычнасць, натхненне — такімі словамі можна ахарактарызаваць відовішча вялікага гімнастычнага спаборніцтва.

Школа савецкай гімнастыкі добра вядома ў свеце. Жано-чая зборная не ведала паражэнняў на Алімпійскіх гульнях. Імёны Ларысы Сатынінай, Паліны Астахавай, Соф'і Муратавай, Лідзіі Івановай сталі сімвалам майстэрства і перамог. Здавалася, роўны ім няма і не будзе. Але ў 1964 годзе школьніца з Віцебска Ларыса Петрык на 0,05 бала аспрэдыла славу тую Латыніну і стала абсалютнай чэмпіёнкай СССР. На гэтых жа спаборніцтвах з бляскам выступіла яшчэ адна школьніца — ленынградка Наташа Кучынская. На спартыўнай арэне краіны, а затым і свету з'явіліся Люба Бурда, Зіна Дружыніна, Оля Харлава. Гэтыя дзяўчынкі адцяснілі старую гвардыю і сталі адзінымі гаспадарамі гімнастычнага памосту.

Поайшло некалькі год — і зноў сенсацыя: чатырнаццацігадовая гродзенская школьніца Оля Корбут на чэмпіянаце 1969 года ў Растове-на-Доне ўпершыню ў свеце выканала на бервяне салта назад...

Мінскі Палац спорту. 41-ы чэмпіянат краіны па спартыўнай гімнастыцы. З адвольнай праграмай выступаюць жанчыны. Шчыра кажучы, па знешняму выгляду ўдзельніцы спаборніцтваў хутчэй нагадваюць школьніц старэйшых класаў. Так яно і ёсць на самай справе — большасць спартсменаў якраз такога ўзросту.

Тэлевізійныя камеры неадступна следуюць за лідэрамі спаборніцтваў Л. Бурда, З. Варонінай, Л. Турышчавай. Стра-кочуць кінаапараты, калі выступае элегантная гімнастка з Віцебска Тамара Лазаковіч. Дарэчы, на мінскім чэмпіянаце яна заняла трэцяе месца. Але тое да бервяна падыходзіць тоненькая дзяўчынка з каротка падстрыжанымі светлымі валасамі. Імгненна тэлевізійная камера перамяшчаецца да гэтага гімнастычнага снарада. Зала замірае, усе позіркі скіраваны да маленькай фігуркі ў зялёным касцюме. Нават прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі гімнастыкі Артур Гандэр (Швейцарыя), які прысутнічае на спаборніцтвах, прыўзнямаецца з месца. Каму ж такая ўвага? Выступае Оля Корбут.

Нібы зялёны конік, грацыёзна скача яна па вузкім бервяне, адзін за адным выконваючы складанейшыя элементы. І нарэшце, вось яно — салта назад. Гавораць, што некалькі гімнастак працуюць ужо над гэтым ультра-сі, але выступіць з ім пакуль што не адважаецца ніхто, акрамя Корбут.

Затым былі вольныя практыкаванні, дзе акрабатыка вышэйшага класа спалучалася з непаўторнай нападзійчай грацыяй, і захапляючы палёт-скачок... Дастаткова сказаць, што з 30-га месца, якое Вольга Корбут займала пасля абавязковай праграмы (яе спасцігла няўдача на брусах), яна перамясцілася на 13-е.

А пакуль спаборніцтва працягваюцца. Гімнасты пераходзяць ад аднаго снарада да другога. Оля Харлава прытупецца да чарговага выступлення. Здаецца, для яе не існуе гледачоў, не звяртае яна асаблівай увагі на суддзяў — проста з задавальненнем робіць тое, што падабаецца ёй больш за ўсё на свеце. Але раптам памылка, маленькая, амаль непрыкметная. І дзяўчынка пачынае хвалявацца, яна азіраецца

па баках, шукаючы некага вачыма. Ён тут, побач, яе трэнер. Некалькі слоў ці проста спаконная ўсмішка, і ўсё становіцца на сваё месца.

Рэнальд Кныш прыехаў у Гродна ў 1953 годзе. Невысокі, ударлявы хлопец нічым асаблівым не вызначаўся. Быў нядрэнным гімнастам, але хвароба перашкодзіла выступленням, нават прыйшлося пакінуць інстытут фізічнай культуры ў Мінску, дзе ён займаўся. Закончыў яго патым завочна. Пачаў працаваць у дзіцячай юнацкай спартыўнай школе. І вось тут пачалося незвычайнае.

У гімнастыцы таго часу было абмежаванае кола практыкаванняў, элементаў. Іх толькі ўдасканальвалі і шліфавалі. Трэніраваліся спартсмены, асабліва навічкі, тры разы на тыдзень па дзве-тры гадзіны. Такое становішча было па ўсёй краіне. А павольна савецкая гімнастыка трывала заваёўвала вышэйшыя п'едэстальныя гонары, існуючая сістэма трэніровак не выклікала незадавальненняў.

Тое, што прапанаваў Кныш, абурвала спецыялістаў. Як гэта трэніраваць дзяцей (а гімнастыкай пачынаюць займацца прыкладна з дзесяці год) штодзённа па 4—5 гадзін? Але час і вынікі даказалі, што малады трэнер з Гродна меў рацыю. Сапраўды, паспрабуйце падлічыць, колькі бегі і скача дзіця на вуліцы, і гэта не толькі не шкодна, а наадварот, патрэбна яго арганізму.

Рэнальда Кныша не задавальнялі адныкі 9,3 — 9,4 бала, якія атрымлівалі на сусветных спаборніцтвах пераможцы. Чаму не 9,8 і нават не 10 балаў? Для гэтага трэба не толькі «чыста» выканаць практыкаванні, але і ўскладніць яго. Трэнер уводзіць у праграму сваіх вучаніц невядомыя дагэтуль смелыя, нават рызыкоўныя элементы. І працуе, працуе, не звяртаючы ўвагі на дні тыдня і поры года — выхадных і вадпуску для яго не існуе.

Калі на гімнастычным небасхіле ўзышлі новыя беларускія зоркі — Валчэцкая і Аляксеева, гэта была не выпадковасць, а заканамернасць. Алена Валчэцкая і Тамара Аляксеева выступалі паспяхова і стабільна ў 1957 год. Гродзенскія гімнастыкі займаюць першае месца ў рэспубліцы. 1960—61 гады. Абодзве ўваходзяць у склад зборнай Савецкага Саюза. 1963 год. Валчэцкая — чэмпіёнка СССР у апорным скачку і практыкаваннях на бервяне. 1964 год. Аляксеева — мацнейшая ў краіне ў скачку. Неогул,

Пераможцы 41-га чэмпіянату краіны па спартыўнай гімнастыцы: Л. БУРДА, З. ВАРОНІНА і Т. ЛАЗАКОВІЧ.

Фота А. ГЛІНСКАГА.

Рэнальд КНЫШ са сваёй вучаніцай Оляй КОРБУТ.

У практыкаванні на бервяне Оля атрымала ацэнку 9,7 бала.

апорны скачок — каронны нумар вучаніц Кныша, менавіта ён практычна абгрунтаваў метадку гэтага віду гімнастычнага мнагабор'я. У тым жа 1964 годзе Т. Аляксеева бліскуча выступіла на гімнастрадзе (спартыўнае мастацкае гімнастыцы) у Аўстрыі.

Але здарылася няшчасце — траўма вывела Тамару са строю. Спыніла выступленні і Алена. У Рэнальда, які шмат часу праводзіў у паездках, суправаджаючы сваіх вучаніц, не адразу знайшлася ім замена. «Кныш застаўся ні з чым, яго сістэма не апраўдала сябе», — і такое часам даводзілася чуць гродзенскаму трэнеру.

Аднак не такі ён чалавек, каб саступіць са шляху, які выбраў. Рэнальд набірае новую групу дзяўчынак і пачынае з імі працаваць.

У спорт прыходзяць тысячы, мільёны, а чэмпіёнамі становяцца адзінкі. Гэта добра ведаў Кныш і прыдзірліва адбіраў навічкі. Што патрабуецца для будучай гімнастыкі? Спачатку нямнога — лёгкасць, гнуткасць, невялікі рост. Праз пэўны час высвятляецца, ёсць у дзяўчынка здольнасці ці няма. А бывае і так: ёсць здольнасці і працавітасць, а не хапае смеласці. Для школы Кныша такая вучаніца не падыходзіць. Трэба, каб было ўсё: і талент, і смеласць, і працаздольнасць, і ўлюбённасць у гімнастыку. Такое спалучэнне ў невялікім Гродна знайсці нялёгка. Але Рэнальд знаходзіць.

Пачынаюцца трэніроўкі. Цяпер цяжка сказаць, з кім больш часу праводзіць дзяўчынка — з бацькамі ці з трэнерам. Яму даводзіцца бачыць іх капрысы і слёзы, хваляванні і радасць. Першы поспех можа

ўскружыць галаву, тады прыходзіць неабгрунтаваная самаўдзяненасць, згубная ганарлівасць. І толькі ён, трэнер, здольны перамагчы гэтыя рысы, якія вядуць да немінулага паражэння. Ён аддае гімнастыцы ўсё. І таго ж патрабуе ад сваіх вучаніц. Някашага шляху ў вялікі спорт няма.

Рэнальд Кныш — чалавек пошукі. Ён вынаходзіць не толькі новыя элементы, камбінацыі, для яго не існуе прадзятай думкі ні ў чым. Напэўна гэтым і адрозніваецца сапраўднае творчасць. Вучаніцы Кныша трэніруюцца на брусах яго ўласнай канструкцыі, працуюць на батуче, над якім ён доўгі час «чараваў». А яго творчая фантазія ў росквіце...

Зразумела, Оля Корбут не адзіная здольная вучаніца заслужанага трэнера СССР Р. Кныша. Ёсць яшчэ Ларыса Пірагова, Лена Несцер, Ядзя Вайткоўская, Лена Карчагіна, Галя Герасімчык. У час 41-га чэмпіянату на трыбуне побач з Тамарай Аляксеевай, якая цяпер працуе разам са сваім настаўнікам, сядзелі шэсць дзяўчынак.

Можа сярод іх была будучая чэмпіёнка свету? А можа, яна пакуль не ўваходзіла ў гімнастычнае залу... Адно несумненна — беларусы трэнер Рэнальд Кныш яшчэ не сказаў свайго апошняга слова ў гімнастыцы.

Т. РЭУОВІЧ.

ДАЛЁКІЯ ДАРОГІ

Веласіпедыст беларускага спартыўнага таварыства «Ураджай» Вікенціі Баско ў складзе зборнай выступаў у Савецкага Саюза камандаў у мнагадзённай гонцы па Калумбіі. Ён заваяваў прыз лямпа гоншчыка сярод еўрапейцаў і ўзнагароджаны спецыяльным кубкам.

Вось што расказвае В. Баско:

— Я нарадзіўся і вырас у вёсцы Лошніца Барысаўскага раёна. Там вучыўся ў школе. У Лошніцы цяпер жыве мая маці. Як і ўсе сельскія дзеці, катаўся на веласіпедзе. Спортам пачаў займацца ў 1966 годзе, калі ў нас у вёсцы адкрылася аддзяленне дзіцячай спартыўнай школы. Тады я прыйшоў да трэнера Віктара Пятроўскага, у якога займаўся і цяпер.

Тады ж, у 1966 годзе, я ўпершыню выступіў на афіцыйных спаборніцтвах. На першым месце Мінскай вобласці сярод школьнікаў быў трэцім, а крыху пазней у Брэсце на рэспубліканскай спартакіядзе заняў першае месца.

Упершыню ў спаборніцтвах дарослых я выступіў у ліпені 1967 года. У хуткім часе быў уключаны ў склад зборнай каманды Савецкага Саюза. І вось адбылася мая першая замежная паездка — у Калумбію.

Гонка па Калумбіі праводзілася ў дванаццаты раз. У ёй, як правіла, выступаюць усе мацнейшыя веласіпедысты нацыянальнай Амерыкі, многіх краін Еўропы. Савецкія гоншчыкі ўдзельнічалі ў ёй упершыню. Дарэчы, мы былі першымі спартыўнымі пасланцамі Краіны Саветаў, якія прыехалі ў Калумбію. Таму зразумела цікаваць, якую праўлялі да нас калумбіяцы. У многіх гарадах да нас прыходзілі рабочыя, дарылі значкі сваіх арганізацый, распыталі аб жыцці ў Савецкім Саюзе.

Гонка веламі шырока асвятлялася ў друку. Журналісты адзіляліся, калі даведваліся, што ў складзе савецкай зборнай выступае спартсмен з вёскі. А карэспандэнт «Нью-Йорк таймс» доўга і настойліва цікавіўся, ці ёсць горы ў Беларусі. Справа ў тым, што я быў прызнаны і лепшым горным гоншчыкам сярод еўрапейцаў.

Спартыўны характар гонкі быў надзвычай цяжкім. Знешне ўсё выглядала звычайна. 13 этапаў, 1 900 кіламетраў. Але профіль трасы надзвычай складаны. Старт даваўся ў Багоце на вышыні 2 600 метраў над узроўнем мора. Было вельмі многа пад'ёмаў. Іншы раз працягласцю да пяцідзесяці кіламетраў, рэзкіх галавакружых спускаў. На адзінацятым этапе, напрыклад, старт даваўся на вышыні 3 600 метраў, а фініш быў усяго на вышыні 246 метраў над узроўнем мора. Калі нават мы мерзлі, то ўнізе нас сустракала гарачыня. Скорасць на раўнінных участках даходзіла да 46 кіламетраў у гадзіну. А нашымі сапернікамі былі лепшыя веласіпедысты Паўднёвай Амерыкі і Еўропы, многія з якіх — прафесіяналы.

Цяпер я выязджаю ў Францыю для ўдзелу ў гонцы на прыз «Юманітэ» па маршруту Парыж — Руан — Парыж.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНИНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31, 6-97-92, 32-05-88, 33-15-15.
Мінск. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. № 706.